

ortografiază cu „dj” (deci *ma-ra-cu-djá*), dar preferă sinonimul *grenadille*, iar englezii, care l-au luat din portugheză, îl scriu și rostesc fără „d”, cu accentuare oxitonă (*ma-ra-cu-já*). Din nou, pârdașnica de limbă franceză le joacă festa autorilor DCSR.

Dar nu doar franceza, ci și engleza le întinde capcane autorilor DCSR care, de pildă, despart un *dressing*¹ „sos rece turnat peste salate” de un *dressing*² „loc destinat păstrării îmbrăcăminții”. Este vorba, de fapt, de două sensuri ale unuia și aceluiași cuvânt. Niciun dicționar al limbii engleze nu le tratează ca omonime. Nici nu ar avea de ce, pentru că originea comună și înrudirea semantică sunt evidente: îmbrăcămintea depozitată într-un loc special este menită să acopere, tot astfel cum sosul acoperă salata.

Observațiile de până aici, la care s-ar putea adăuga altele nenumărate, nu doresc să minimizeze în niciun fel valoarea DCSR sau munca și competența autorilor. Trebuie salutată pasiunea tinerilor care se dedică studierii neoneologismelor din limba română, chiar dacă lucrările lor sunt pline de greșeli. Să ne amintim însă aforismul maiorescian: „Înțelegerea răului este o parte a îndreptării”.

ALEXANDRU CIOLAN
București, str. Borșa nr. 4,
bloc 1A, scara B, ap. 21, sector 1
alex.ciolan@gmail.com.

JOAN VENY, *Petit atlas lingüístic del domini català*,
vol. V, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2015, 354 p.

Atasele lingvistice, la peste o sută de ani de la publicarea celui de referință al lui Jules Gilliéron, constituie și în prezent una dintre modalitățile cele mai eficiente de studiere a graiurilor populare. Ele au cunoscut, în timp, o extraordinară diversificare, atât în privința spațiului la care se referă (de la atlase regionale, de dimensiuni variabile, la atlase ale unor unor familii de limbi, continentale etc.), cât și a metodelor de prezentare și de prelucrare a materialului dialectal, inclusiv prin utilizarea mijloacelor tehnologice moderne.

Atlasul lingvistic al domeniului catalan realizează o îmbinare reușită între tradiție și inovație, publicând răspunsurile obținute în anchete în volume cu hărți mari (format 300/420 mm), punctual, în transcriere fonetică (ALDC) și, în paralel, în volume cu hărți mici (în format A4), interpretative, în culori, însoțite de comentarii lingvistice, realizate prin selectarea celor mai reprezentative chestiuni din volumele mari (PALDC9. Dacă pentru volumele cu hărți mici, în culori, ușor de mânuit, accesibile și nespecialiștilor, exista exemplul *Micului atlas lingvistic român*, publicat de Sever Pop (ALRM I, vol. I, 1938, vol. II, 1940) și Emil Petrovici (ALRM II, vol. I, 1940), cum menționează autorul în *Introducerea* la volumul I al PALDC (p. 7, nota 1), pentru interpretarea lingvistică a materialului dialectal Veny face trimitere la două exemple mai recente, unul din domeniul romanic (*Petit atlas linguistique de la Wallonie*, vol. I–III, Liège, 1990–1995, redactat de Jean Lechanteur *et alii*) și altul din domeniul germanic (*Kleiner bayerischer Sprachatlas*, München, 2005, de Manfred Renn și Werner König; cf. și <https://www.bayerische-landesbibliothek-online.de/sprachatlas>). Autorul își propune ca PALDC să fie un atlas ușor de consultat, cu hărți analitice și sintetice, care să ofere, asemenea ALRM, prin folosirea culorilor, o reprezentare rapidă și sugestivă a distribuției areale a unor cuvinte și a unor particularități fonetice sau de altă natură, îmbogățit cu comentarii lingvistice interpretative, care „lipsesc” din ALRM, dar a căror lipsă, precizăm noi, o regreta Sever Pop: „Ar fi fost util, o spun și aici, să fi dat o interpretare sumară a fiecărei hărți, pentru ca cei neinițiați să poată utiliza cu cât mai mare folos această contribuție despre limba noastră, realizată cu atâtea jertfe” (ALRM I, vol. I, *Introducere*, p. 24).

Fiecare volum al PALDC conține un număr variabil de hărți selectate dintre hărțile și listele cu material necartografiat din volumul corespunzător al ALDC (*Atlas lingüístic del domini català*) în funcție de interesul lingvistic, urmărindu-se mai ales variația formală și lexicală.

Petit atlas lingüistic del domini català, vol. V, publicat la sfârșitul anului trecut (decembrie, 2015), conține 202 hărți (h. 582–h. 783) selectate din 315 hărți (h. 940–h. 1254) și 31 liste cu MN (L 66–L 71, P 25–P–47, C 4–C 5, L reprezentând răspunsuri cu variație formală scăzută, P, răspunsuri parțiale, și C, răspunsuri de clasă) ale volumului mare (Joan Veny, Lidia Pons I Griera, *Atlas lingüistic del domini català*, volum V. 10. *Indústries relacionades amb l'agricultura*. 11. *Els vegetals*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2010). Sub aspect metodologic, volumul continuă principiile de redactare stabilite pentru vol. I (apărut în 2007), cu inovațiile introduse în volumele II–IV (2009, 2011, 2013) și „cu amplificarea, când e necesar, a bibliografiei referitoare la cuvintele comentate, adăugarea unor termeni lingvistici și elaborarea unui indice alfabetic al cuvintelor studiate” (J. Veny, *Introducció*, p. 7).

După secțiunea de *Prezentare* a volumului (*Introducere*, *Convenții grafice* – semne fonetice, abrevieri, *Lista punctelor de anchetă* –, indice numeric și alfabetic) urmează, ca în volumele precedente, secțiunea rezervată hărților. Dintre cele 6 hărți introductive reproduse în primul volum (punctele de anchetă, diviziunile administrative tradiționale «*comarques*», clasificarea dialectală, diviziunea ecleziastică tradițională și actuală, diviziunea politică și administrativă), însoțite de un temeinic studiu privind clasificarea dialectală și trăsăturile caracteristice ale catalanei și ale fiecărei variante dialectale (vol. I, *Introducció*, p. 23–28), în acest volum sunt reluate doar primele două (I. *Punts d'enquesta* și II. *Comarques*), pentru a facilita consultarea comodă a comentariilor.

Cele 190 de puncte de anchetă sunt încadrate, fiecare, în câte un poligon, colorat discret cu nuanțe diferite, ca să poată fi clar evidențiate numărul cartografic și numele localităților cercetate. În afară de localitățile cu populație catalanofonă de pe teritoriul Spaniei (Comunitatea autonomă a Cataloniei, fâșia estică a Aragonului, catalanofonă, Comunitatea Valenciană, cu excepția părții central-vestice, insulele Baleare), sunt incluse în rețea, la nord, 14 puncte din regiunea Languedoc-Roussillon, departamentul Pyrénées Orientales (Franța), și două puncte din Andorra, iar la est, localitatea Alguer, din nord-vestul Sardiniei (Italia).

Fiecare volum al PALDC începe cu una sau mai multe hărți „comparative” menite să sublinieze individualitatea catalanei față de idiomurile învecinate (castiliană, aragoneză și occitană). În vol. V, pentru harta comparativă a fost selectat termenul cat. *parra* ‘viță-de-vie cățărătoare, boltă de viță, pergolă’ (h. 582): existent și în castiliană și aragoneză, cuvânt iberoromanic, care contrastează cu occ. *treilha/trilha* și fr. *treille* (< lat. TRICHĪLA). Hărțile comparative din volumele publicate anterior selectează însă și cuvinte cu particularități care ilustrează unitatea catalanei pe întregul domeniu cercetat, în contrast atât cu occitana, la nord, cât și cu aragoneza și castiliana, la vest: cat. *mut* ‘mut’ (vol. I, h. I), fără sonorizarea dentalei, dar arag. și cast. *mudo* (< lat. MUTU) și occ. *müt*, cu palatalizarea lui *ü* lat.; cat. *llit* ‘pat’ (vol. II, h. 105), cu palatalizarea lui *l*- inițial [< lat. LĒCTU] și monoftongarea diftongului, față de cast. *cama* și arag. *lieto*, *leito* sau occ. *liech*, *lieit*, *let*, cu *l*- inițial nepalatalizat și menținerea diftongului; cat. *demanar* ‘a cere, a întreba’ (vol. III, h. 267), cu asimilarea grupului -ND- [< lat. DEMANDARE], în contrast cu occ. *demandar*, unde grupul -nd- se menține și cu arag., cast. *pedir* (< *PETIRE, variantă a lui PETERE, cf și rom. *a peți*); cat. *dida* ‘doică’ (vol. III, h. 268), față de cast., arag. *nodriza* (< lat. NUTRICE) și occ. *noiriça* (< lat. tard. NUTRICIA); cat. *llaurar* ‘a lucra pământul, a ara’ (vol. IV, h. 461), cu palatalizarea lui *l*- inițial din lat. LABORARE și grupul -b'r-> [wr], în comparație cu arag. *labrar*, *llabrar*, *arar*, cu grupul -br- menținut și occ. *laurar* cu *l*- inițial nepalatalizat.

Urmează 21 de hărți dedicate vocalismului (h. 583–603), 33 de hărți, consonantismului (604–636), 11 hărți despre alte variante fonetice (637–647) și 12 hărți dedicate morfologiei (648–659). Cea mai mare parte a volumului e constituită din hărțile lexicale selectate din secțiunile 10 (*Indústries relacionades amb l'agricultura*: 143 de chestiuni, 126 de hărți și 17 MN) și 11 (*Els vegetals*: 203 chestiuni, 189 de hărți și 14 MN) din volumul V al ALDC, respectiv 50 de hărți despre ocupațiile legate de agricultură (660–709) și 74 de hărți referitoare la plante (710–783), cărora li se adaugă chestiunile selectate pentru a prezenta fenomene fonetice sau morfologice (h. 582–659).

Harta de bază se prezintă sub formă poligonalizată, realizată de prof. Hans Goebel de la Universitatea din Salzburg și adaptată de cartograful ALDC (vol. I, *Introducció*, p. 8). Fiecare poligon corespunde uneia dintre cele 190 de localități anchetate, iar fiecărui răspuns îi este atribuită o anumită

nuanță de culoare, astfel încât poligoanele cu răspunsuri identice apar pe hartă cu aceeași culoare. Variantele lexicale sau formele înrudite sunt marcate cu nuanțe apropiate ale aceleiași culori. Când într-un punct se înregistrează două sau trei răspunsuri diferite, ele sunt marcate în poligonul respectiv cu hașuri colorate corespunzător fiecăruia dintre ele. În mod excepțional doar sunt folosite și simboluri, cu negru, în interiorul poligoanelor (ex.: hărțile *La gla* ‘ghindă’, *El freixe* ‘frasin’ pentru a marca genul substantivelor; *Podar* ‘a curăța de crengi, rețea’, pentru geosinonimele coexistente în aceeași localitate). Această modalitate de cartografiere este, desigur, o convenție. Cel care consultă atlasul trebuie să țină cont că într-un poligon „pot să fie alte persoane care pot avea un răspuns diferit” (vol. I, *Introducció*, p. 8). Este unul din motivele pentru care Sever Pop a renunțat la ariile în culori în favoarea simbolurilor colorate (ALRM I, vol. I, *Introducere*, p. 14: „pata de culoare poate da naștere la o imagine greșită despre întinderea ariilor diferitelor fapte de limbă”).

Fiecare hartă are un număr, în continuarea numerotării din volumul precedent, urmat de titlul chestiunii, cu aldine, și, între paranteze, de numărul și numele hărții din ALDC pe baza căreia s-a realizat. Urmează comentariul lingvistic și, sub acesta, harta în culori, cu legenda referitoare la diferite arii. În legende figurează fenomenele care formează arii de o anumită întindere sau cuvintele (formele) cu mare răspândire, de obicei în transcriere normalizată, convențională (împrumuturile din alte limbi fiind marcate cu litere cursive), în timp ce răspunsurile izolate, cu mică răspândire spațială, localismele, apar în hartă cu o nuanță de gri, dar se face referire la ele în comentariu, cu indicarea numărului localității în care apar. O culoare gri mai intens este atribuită poligoanelor cu puncte în care lipsește răspunsul. Dimensiunea hărților variază în funcție de mărimea comentariului interpretativ corespunzător fiecăreia. Când comentariul ocupă întreaga pagină (cum este cazul a 38 de chestiuni din acest volum), harta trece, amplificată, pe pagina alăturată.

Comentariile lingvistice, concepute a fi de popularizare, pentru uzul universitarilor, al studenților și al nespecialiștilor interesați, fără a se renunța la rigoarea științifică, poartă amprenta vastelor cunoștințe lingvistice și a îndelungatei experiențe didactice a profesorului, dialectologului și etimologului Joan Veny. Comentariul începe de obicei cu explicații cu privire la titlul hărții, sensul, descrierea referentului, alte informații referitoare la acesta (ex. denumirea științifică), date utile având în vedere că nu se fac precizări privind felul cum a fost formulată întrebarea din chestionar. În continuare se explică etimologia cuvântului din titlu, urmată de etimologia (cunoscută, presupusă sau necunoscută) a tuturor cuvintelor din hartă, inclusiv a celor din poligoanele marcate cu gri (reproduse de obicei în grafie convențională), cu referire la evoluțiile fonetice regulate sau accidentale și trimiteri la alte cuvinte cu evoluție formală asemănătoare. Autorul nu se limitează însă la explicațiile etimologice, ci realizează, pentru unele chestiuni, o interpretare motivațională, valorificând, sub acest aspect, experiența colaborării sale la ALE și ALiR (cf. vol. I, *Introducció*, p. 8), lucrări în care au fost promovate hărțile motivaționale însoțite de ample comentarii. În interiorul fiecărei clase motivaționale identificate se dau explicații etimologice pentru fiecare cuvânt sau formă, cu indicarea punctelor cartografice și cu trimiteri la alte volume din PALDC unde se întâlnesc fenomene similare și la lucrări lexicografice și studii pe care se bazează acestea, unele comentarii putând fi considerate adevărate micromonografii ale chestiunilor cercetate. Penultima parte a fiecărui comentariu lingvistic este rezervată constatărilor geolingvistice (distribuția areală a cuvintelor sau a formelor comentate), iar în ultima parte sunt semnalate cuvintele care aparțin limbii normate, cu trimitere la dicționarele normative în care acestea apar.

În completarea comentariilor și în sprijinul celor care doresc o documentare mai profundă, volumul cuprinde 9 pagini de *Bibliografie* (p. 281–289) și 8 pagini de *Terminologie lingvistică* (p. 293–300), în care sunt explicați termenii utilizați în comentarii. Volumul se încheie cu un *Indice alfabetic de cuvinte* (p. 303–350) care apar în comentarii, cu trimitere la harta corespunzătoare, (cuvintele catalane, cu litere normale, împrumuturile, urmate de numele abreviat al limbii din care provin, și etimoanele, cu verzale, urmate de sigla limbii de origine) și, în final, *Cuprinsul* (p. 351–353).

În secțiunea rezervată hărților fonetice sunt prezentate evoluții sau schimbări fonetice, cu ariile corespunzătoare, în cuvinte care acoperă întregul sau aproape întregul domeniu catalan, aceste hărți fiind, în același timp, și lexicale, după cum cele lexicale sunt și fonetice, separarea lor fiind convențională, din rațiuni mai mult didactice. Cum unele chestiuni pot fi studiate atât din punctul de

vedere al variației fonetice, cât și sub aspect morfologic sau lexical (cf. și vol. I, *Introducció*, p. 9), autorul a recurs (pentru 9 chestiuni în acest volum) la alcătuirea a mai multe hărți pentru aceeași chestiune din atlasul mare, titlurile acestora fiind numerotate cu cifre romane (I, II, III): Astfel, de ex., *resina* (I) ‘rășină’, h. 603 (vocala protonică), *resina* (II), h. 636 (-s- intervocalic); *madur* (I) ‘copt (despre fructe)’, h. 625 (-d-: *madur, maür*), *madur* (II), h. 626 (-r-: *madú, madurt*); *cèrcols* (I) ‘cercuri (de butoi)’ este urmărit în h. 584 pentru evoluția lui E închis provenit din lat. pop. CIRCULU, [e], [ɛ] etc., evoluție asemănătoare cu E din lat. PIRA sau LINGUA (> cat. ll[e]ngua), iar în h. 605, *cèrcols* (II), pentru schimbări consonantice: *xèrcols, xescles* etc., *cercles, cescles, ceglles* etc. În același timp, sub aspect lexical, se remarcă o arie *aro*, în Valencia, cuvânt considerat o extensie a cast.-arag. *aro* ‘cerc’, la care se adaugă alte cuvinte locale care se explică prin motivațiile: 1) ‘lucru răscutit’: *rodets* (dim. din *roda* (< lat. RŌTA), *anells* (< lat. ANĒLLUS), *cercillos* (< CIRCĒLLUS) etc.; 2) ‘a încinge’: *cenyos* (< lat. CINGULOS ‘cingători’); 3) ‘lucru curbat’: *corbes* (< lat. CŪRVUS), *arcs* (< lat. ARCUS); 4) ‘materie’: *ferros* (< lat. FERRUM).

În afară de ariile unor fenomene fonetice și morfologice specifice graiurilor catalane de pe teritoriul cercetat, în secțiunea rezervată lexicului, cititorul va afla numeroase informații despre cuvintele referitoare la ocupațiile tradiționale legate de agricultură și despre cele privind diferite plante din flora domeniului catalan. Cel mai bine este reprezentată terminologia viticulturii: *vișă de vie* (vinya, parra, cep), *frunze* (pámpols), *cârcei* (fils del cep), *lăstar* (sarment), *butaş* (capficat), *strugure* (raïm), *ciorchine* (rapa), *culesul viilor* (verema), *a călca strugurii* (trepițjar el raïm), *cadă* (cup), *a pritoci vinul* (trafegar el vi), *tescovină* (brisa), *canea* (aixeta de la bóta) etc., urmată de cea referitoare la producerea uleiului de măsline: *măslin* (olivera), *a culege măslinile* (munyir les olives), *a bate măslinii* (batre les olives), *prăjină de bătut măslinii* (bastó per batre les olives), *teasc de ulei* (premsa del oli), *tescovină de măslin* (pinyolada), *a pritoci uleiul* (trafegar l’olí), «recipiente» pentru ulei (recipients per a olí) etc., apoi de cea a morăritului și panificației: *coș de moară* (tremuja), *tărăte* (segó), *siță* (sedàs), *a cerne* (cerndre la farina), *aluășel* (llevat), *a frământa* (pastar), *feliu de pâine* (llesca de pa), *coajă de pâine* (crosta del pa), *miez de pâine* (molla del pa), *firimituri* (molles del pa), *pâine proaspătă* (pa tou), *pâine uscată* (pa sec), *a mătura cuptorul* (escombrar el forn), *jeratic* (tirabrases), *brutar* (flequer) etc., a prelucrării inului și cânepii: *cânepă* (cânem), *furcă de tors* (fîlosa), *scul* (troca), *vârtelniță* (debanadora) etc., a producerii cărbunelui de lemn și a plutei: *cărbunărie* (carbonera), *plută* (suro), *stejar de plută* (alzina surera) etc.

În secțiunea rezervată denumirilor de plante, cele mai multe hărți se referă la chestiuni existente și în ALR și NALR, fiind posibile cercetări comparative între graiurile românești și cele catalane ovăz sălbatic (cugula), *măceș* (gavarrera), *fragă* (maduixa), *mură* (móra), *zmeură* (gerd), *urzică* (ortiga), *pătlagină* (plantatge), *ferigă* (falguera), *trifoi* (trèvol), *cartof* (patata), *pepene verde* (sîndria), *morcov* (pastanaga), *roșie* (tomàquet), *cireș* (cirerer), *caisă* (albercoc), *piersică* (préssec), *alună* (avellana), *ghindă* (gla), *plop negru* (pollancre), *salcie* (salze, desmai), *brad argintiu* (avet), *fağ* (faig), *stejar* (roure), *frasin* (freixe), *nuc* (noguer), *măr* (pomera), *păr* (perera), *pin* (pi), *soc* (saüc), ramuri (branques), *rădăcini* (arrels), *scoarță de copac* (escorça d’un arbre), *rășină* (resina), *copt* (madur), *timpuriu* (primerenc) etc. Din alte hărți însă, lectorul român va obține informații, cum e firesc, și despre plante din zona mediteraneeană (sau aclimatizate în această zonă): *olivera* ‘măslin’, *l’ullastre* ‘măslin sălbatic’ (< OLEASTRUM), *alzina surera* ‘stejar de plută’, *figuera* ‘smochin’, *la figaflor* ‘smochină timpurie’, *figa de moro* ‘smochină chumbo, ~ de India’, *taronger* ‘portocal’, *lloer* ‘dafin’, *ametlla* ‘migdală’, *magrana* ‘rodie’, *nespra del Japó* ‘moșmoană japoneză’, *ginesta* ‘bucșău’, *ginjoler* ‘jujub’ etc.

Sub aspect areal, și hărțile acestui volum confirmă clasificarea dialectală din prezentarea făcută de autor în primul volum al PALDC (p. 23–29): izoglose care separă catalana occidentală (nord-occidentală și valenciană) de cea orientală (centrală, septentrională sau roussilloneză, baleară și alguereză), fiecare cu subdiviziunile și zonele de tranziție corespunzătoare. Răspunsuri mai diferențiate se întâlnesc în Roussillon (pct. 1–14) și Alguer (pct. 85), cele mai multe explicabile prin influența occitană și, respectiv, sardă (ex: rouss. m[u]ra, pentru m[o]ra ‘mură’; alg. *quercu*, pentru *roure* ‘stejar’; rouss. *nogues*, pentru *nous, anous* ‘nuci’; alg. *seràs*, pentru *sedàs, seàs* ‘site’; rouss. *siure*, pentru *suro, suiro* ‘plută’; cat. sept. *estrigol*, pentru *ortiga, ordiga* ‘urzică’; rouss. *espinarcs*,

pentru *espinacs*, *espinats* ‘spanac’, rouss. *oliu*, alg. *arbre de l’oliva*, pentru cat. *olivera*, *oliver* ‘măslin’; rouss. *boulangier*, alg. *panateri*, pentru cat. *forner*, *flequer*, *pastisser* ‘brutar’; alg. *fanalja*, pentru cat. *cugula*, *cuvula* ‘ovăz sălbatic’; rouss. *cabota*, pentru cat. *cabeça*, *cabossa* ‘căpătână de usturoi’ etc.

În concluzie, PALDC este o lucrare exemplară, care încorporează o muncă enormă, cunoștințe lingvistice vaste și multă pasiune pentru cercetarea dialectală și pentru limba catalană, în special. Apărut în condiții grafice excelente, PALDC constituie un instrument de lucru de referință pentru lingviști, dialectologi și pentru toți cei interesați de studiul limbii.

Profesorul Joan Veny (distins în 1915 cu Premiul de Onoare al Literelor Catalane) și toți colaboratorii PALDC și ALDC (Lidia Pons, Núria Jolis ș.a.), sprijinitorii și sponsorii proiectului (cărora autorul le mulțumește în prefață) merită aprecierile tuturor celor care vor consulta aceste opere, în primul rând ale celor implicați în realizarea de atlase lingvistice, cu atât mai mult cu cât acest minunat colectiv a pus la îndemâna tuturor celor interesați, gratuit, cu generozitate, *on-line* (pe adresa <http://aldc.espais.iec.cat/mapes/>), primele patru volume ale PALDC (vol. I–IV) și toate cele 7 volume ale ALDC (vol. I–VII).

I. FAICIUC

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară

„Sextil Pușcariu”

Cluj-Napoca, str. E. Racoviță, 21

ifaiciuc@yahoo.es

ADRIAN PAPAHAĞI (coordonator), *Vocabularul cărții manuscrise*. Realizat de ADRIAN PAPAHAĞI, CRISTIANA PAPAHAĞI, ADINEL CIPRIAN DINCĂ, în colaborare cu ANDREEA MÂRZA, pe baza lucrărilor *Vocabulaire codicologique* de Denis Muzerelle și *Terminologia del libro manuscrito* de Marilena Maniaci, București, Editura Academiei Române, 2013, 276 p. + 354 figuri + 12 planșe

Lucrarea de față este rezultatul proiectului de cercetare PN-II-RU-TE 290/2010, finanțat de CNCS-UEFISCDI, proiect derulat între 2010 și 2013 la Centrul CODEX al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

Beneficiind de o amplă *Introducere* (p. 9–15) elaborată de coordonatorul volumului, Adrian Papahagi, *Vocabularul cărții manuscrise* își propune să pună la îndemâna nu doar a publicului avizat, ci și a celui nespecializat în domeniul codicologiei un instrument util, necesar înțelegerii și analizei textelor manuscrise, indiferent de forma sub care cartea manuscrisă se prezintă, *i.e.* sul, tăbliță cerată etc. Având la bază textul original al lucrării lui Denis Muzerelle, respectiv cel al Marilenei Maniaci, ediția în limba română „cuprinde câmpul mai larg al cărții și bibliotecii. Cu excepția nomenclaturii scrierii, *Vocabularul* atinge majoritatea aspectelor fizice și artistice ale cărții medievale” (p. 12), devenind în acest fel „o lucrare lexicografică amplă și poliglotă, care include roadele a trei decenii de cercetare” (p. 10) desfășurate în arealul galic și italic.

Prezentarea detaliată a obiectivelor proiectului ce au stat la geneza volumului, a limitelor lucrării, a dificultăților întâmpinate, manifestate, în general, în planul alegerii lexicale din perspectivă traductologică etc., aspecte ce permit înțelegerea corectă a demersului întreprins, este însoțită de o *Notă* (p. 16), respectiv de o listă de *Abrevieri și convenții de notare* (p. 17), aceasta din urmă facilitând înțelegerea sistemului de prescurtări întrebuițat.

În *Notă*, Adrian Papahagi punctează succint contribuția fiecărui membru la realizarea acestui proiect editorial. În acest sens, notăm că Andreea Mârza s-a ocupat cu paginarea și prelucrarea